

Portrét Ivana Šramka

Peter Bohuš - [Televízna stanica TA 3](#), Portrét, 12.30, 24.1.2010.

Petr BOHUŠ, moderátor:

"Dnes sa budeme rozprávať s bývalým, nedávno ešte hlavným **bankárom** Slovenskej republiky - **guvernérom Národnej banky Slovenska**, ktorá má na starosti menovú politiku a dohľad nad finančným trhom. Ako **guvernér** bol pri tom, keď sa na Slovensku zavádzalo **euro**. Zo svojej pozície mal dokonca právo zúčastňovať sa na hlasovaní o úrokoch v celej **eurozóne**. Vo Washingtone mu pred dvomi rokmi udelili titul **Guvernér** roka. Dámy a páni, pán Ivan **ŠRAMKO**. Dobrý deň."

Ivan **ŠRAMKO**, bývalý **guvernér Národnej banky Slovenska** a budúci veľvyslanec SR pri OECD v Paríži:

"Dobrý deň."

P. BOHUŠ:

"Tak je to niekoľko dní, čo ste bez **Národnej banky**, ako sa vám žije bez **národnej banky**."

I. **ŠRAMKO**:

"Tak zase to nie je jednoduché, pretože som tam prežil veľkú časť svojej kariéry."

P. BOHUŠ:

"Koľko to bolo presne?"

I. **ŠRAMKO**:

"Osem rokov som bol v pozícii **viceguvernéra** a guvernéra, takže momentálne prichádza etapa iná v mojom živote, takže uvidíme, ako to vyjde."

P. BOHUŠ:

"Čo vám chýba najviac za tých osem rokov?"

I. **ŠRAMKO**:

"Tak osem rokov som bol v nejakom zložitom rytme každého dňa, každodenných sedení, stretnutí, rokovaní a samozrejme teraz nastáva zásadná zmena, aj keď toto je taký medzičas medzi tým, ako budem pokračovať ďalej. Takže toto neberiem za normálne obdobie. Takže snáď ten pravidelný rytmus tých permanentných termínov zatiaľ mi chýba najviac a zatiaľ mám skôr taký chaotický dojem z toho, ako momentálne pôsobím. Ale samozrejme, to sa upraví."

P. BOHUŠ:

"Ak teraz nemáte žiadny harmonogram, čo robíte?"

I. **ŠRAMKO**:

"Tak momentálne behám po úradoch a pripravujem sa na tú moju ďalšiu funkciu, ktorú bude robiť teda, takže momentálne som skôr taký administratívny a pracovník takého typu a veľa mám papierov v rukách a pobehujem s nimi."

P. BOHUŠ:

"Tá vaša ďalšia práca, to by sme mali upresniť bude v Paríži v Organizácii pre hospodársku spoluprácu. Na ako dlho tam idete? Na štyri roky?"

I. **ŠRAMKO**:

"Obvyklá doba je tých päť, štyri rokov. Samozrejme, uvidíme, čo to život donesie."

P. BOHUŠ:

"Čo na to povedala rodina, že sa budete sťahovať do Paríža? Idete sám alebo s rodinou?"

I. **ŠRAMKO**:

"S rodinou. Bolo to pre nich dosť také veľké prekvapenie vzhľadom na to, že tiež si už zvykli na nejaký režim. Zatiaľ to nebolo vnímané vždy len pozitívne, ale verím, že to všetko bude v poriadku."

P. BOHUŠ:

"Stoja pri vás?"

I. **ŠRAMKO**:

"Jasné, jasné, musia."

P. BOHUŠ:

"Sú vám blízki sporiví ľudia?"

I. **ŠRAMKO**:

"Ja osobne som dosť sporivý človek. To znamená, nie som rozhadzovačný a myslím si, že to, čo hovoríme, hovoríme aj pre politikov, že v dobrých časoch treba šetriť. To radieme aj vládam, ktoré príliš nepočúvajú, tak to isté si myslím, že **platí** aj pre každého človeka. To znamená, za to, že má niekto vyšší príjem, ak chce byť zodpovedný a ak to postavím do dlhodobej perspektívy, tak by sa mal chovať sporivo."

P. BOHUŠ:

"Čo to znamená chovať sa sporivo vo vašom prípade?"

I. ŠRAMKO:

"Mnohí ľudia podľahnú tomu, že keď majú lepšie príjmy, tak hneď ich investujú do spotrebných tovarov, do áut a do rôznych iných vecí. Takže utrácajú peniaze."

P. BOHUŠ:

"Oni nešetria."

I. ŠRAMKO:

"Nie sú až tak dôležité v tom živote, nie je najdôležitejšie mať najdrahšie auto, najlepšie, lebo tá radosť z neho je len chvíľková a myslím si, že mnoho razy potom zistia, že to prehnali a prepálili a potom, samozrejme, môžu mať finančné problémy."

P. BOHUŠ:

"Máte rád peniaze?"

I. ŠRAMKO:

"Ťažko povedať, či mám."

P. BOHUŠ:

"Aký máte k ním vzťah?"

I. ŠRAMKO:

"No k tým peniazom, keďže my stále robíme s miliardami a ten náš trezor je plný peňazí, tak keď som teda prvýkrát prišiel do neho, tak hovorím, tak je veľká túžba vidieť takýto veľký trezor, kde sú naozaj obrovské hodnoty peňazí alebo zlata alebo iných, sa zmenila na isté sklamanie, lebo keď sa ma pýtali, ako to tam vyzerá, tak im hovorím, že ako v obuvníctve, len samá krabica a človek tam vôbec nevníma, že je v priestore, kde je tak veľa peňazí. Čiže z toho pohľadu, nejaký pohľad na peniaze ma nejako nevzrušuje. Mimoriadne, samozrejme, ak má človek dosť na to, aby normálne fungoval, tak keď má dosť, tak potom nepotrebuje nejaký mimoriadny vzťah k peniazom."

P. BOHUŠ:

"Keby som mal nejaké krabice doma, možno by ma to aj vzrušovalo."

I. ŠRAMKO:

"Možno ak by neboli plné peňazí alebo zlata, tak áno."

P. BOHUŠ:

"Máte doma krabice nejaké?"

I. ŠRAMKO:

"Mám, ale nie na peniaze. Na topánky, áno."

P. BOHUŠ:

"Koľko miliárd ste teda videl pohromade?"

I. ŠRAMKO:

"Ťažko povedať, to sú hodnoty možno desať, možno pätnásť miliárd, ktoré sú tam, ale väčšinou sú tak skryté, že človek naozaj vidí len tú kovovú prepravku a nevidí ten obsah. Takže v takýchto hodnotách sa to pohybovalo."

P. BOHUŠ:

"Kedy si išiel **guvernér Národnej banky** prvýkrát, a to samozrejme ešte nebol **guvernérom**, prvýkrát v živote uložiť peniaze do **banky**? Pamätáte si na ten okamžik?"

I. ŠRAMKO:

"No, za socializmu, keď som začal pracovať, boli roky 80. alebo začiatky 80. rokov, boli príjmy tak nízke, že teda nezostávalo nič na ukladanie do **bank**. Väčšinou chodil človek do **banky** len na mladomanželskú pôžičku alebo na niečo podobné v tých časoch. Takže vtedy sme príliš neukladali. A príliš sme nechodili do **banky** si ukladať, skôr bolo treba, aby pomáhali rodičia alebo rodina tak, aby človek mohol na nejakej normálnej úrovni žiť. Takže snáď také prvé časy, kedy sa už začalo ukladať boli až po zmene ekonomického a politického systému, kedy tie zárobky postupne, samozrejme, nie pre všetkých ale pre tých ľuďoch, ktorí boli vo vyšších pozíciách, začali byť vyššie, a potom mohol byť už aj prebytok, ktorý sa dal niekde uložiť."

P. BOHUŠ:

"Taktiež sme s minulosti nepoznali **platobné** karty, boli to iba peniaze v hotovosti, samozrejme, koľko má taký **guvernér platobných** kariet, napríklad? Má ich veľa?"

I. ŠRAMKO:

"Ja mám momentálne takú zostavu, že som mal štyri karty. Vždy dve služobné a dve súkromné, rovnakého typu. Také ktoré sú osvedčené a dajú sa bežne používať. Takže nemyslím si, že dnes je nejaký mimoriadny dôvod na to, ako keď v 90. rokoch sme videli v zahraničí ľudí, ktorí mali možno desať, pätnásť kariet. Ale dnes sa ten vývoj pohybuje takým smerom, že vznikajú karty, ktoré sú univerzálne a sú už dokonca spojené s menami, s obchodmi, so značkami a tak ďalej. Takže dnes karty kreditné alebo debetné už spĺňajú tú funkciu, takže človek ich chvála bohu nepotrebuje až tak veľa."

P. BOHUŠ:

"Taktiež by si musel pamätať toľko PIN-kódov alebo si ich niekam písať ale to už je nebezpečné z hľadiska straty, ukradnutia a vybratia niekym iným."

I. ŠRAMKO:

"Ale zase väčšina kariet u umožňuje zmeniť si PIN-kód, takže človek má jeden PIN a potom ho postupne používa aj na nových kartách."

P. BOHUŠ:

"Mali ste možnosť v priebehu svojej práce sa zúčastniť alebo spolupracovať aj s guvernérom **eurozóny**. V čom sa líšia alebo v čom sú si podobní títo **guvernéri**?"

I. ŠRAMKO:

"No ja som rok a pol pôsobil v Rade **guvernérov**, pol roka ako pozorovateľ a rok ako riadny člen. Je to taká optimálna kombinácia akademikov, ľudí, ktorí mali také pozadia akademické, boli v exekutívnych funkciách, vo vláдах, boli aj v centrálnych **bankách**, čiže mnohokrát sú to šéfovia alebo predsedovia najvýznamnejších inštitúcií, ktoré by som povedal tvoria stratégiu regulácie, finančnej stability, takže naozaj, naozaj tá naj, najvyššia liga v tej ekonomickej oblasti, ktorá je. To sú **guvernéri** a samozrejme aj exekutívna rada **Európskej centrálnej banky**, ktorá je súčasťou toho zasadnutia, tak isto extrémne renomovaní ľudia z veľkými, obrovskými skúsenosťami, takže naozaj je potešením byť s takýmito ľuďmi a môcť s nimi diskutovať, počúvať ich názory a dokonca ak zistíte, že sú ochotní počúvať aj váš názor, tak určite je to mimoriadna skúsenosť."

P. BOHUŠ:

"Aké predpoklady by mal mať taký dobrý **guvernére**? Mal by byť viac ekonóm alebo diplomat, napríklad?"

I. ŠRAMKO:

"Tak mal by byť ekonóm. **Guvernéri** nie sú v tom smere pod takým dohľadom, čo sa týka, povedal by som správania, alebo čo sa týka toho o čom hovoria, mimo toho, o čom musia hovoriť, to znamená ekonomika je ich dominantná téma a v tej samozrejme musia byť veľkí odborníci a tam sa dbá a tam sa sleduje každé slovo, ktoré povedia. Čiže v tých vyjadreniach, ktoré sa týkajú ekonomických záležitostí predovšetkým menovej politiky, tak tam samozrejme sú pod extrémnym dohľadom a musia byť extrémni majstri, aby teda nepoužívali nevhodné slová. Ale tie ostatné oblasti toho bežného života, tam zase diplomati nie. Takže na tú otázku sa dá odpovedať asi tak, že viacej ekonóm ako diplomat."

P. BOHUŠ:

"Ako vám bolo, keď ste šli medzi nich prvýkrát?"

I. ŠRAMKO:

"No s veľkým rešpektom. Nás tam prvýkrát pustili, keď bola tá negociácia o tých schopnostiach Slovenska sa stať členom **eurozóny**, čo bola veľká výnimka. Dovtedy sa to nikdy nestalo. Tak mňa tam pustili na istú ekonomickú diskusiu, ktorá bola veľmi dôležitá v tom vývoji toho názoru, akým spôsobom sa Slovensko v tej finálnej fáze rozhodovania o vstupe do **eurozóny**, ako sa k tomu postavili, čiže bolo to naozaj s obrovským rešpektom. Ja som si myslel, že tam minimálne traja, štyria prideme a budeme argumentovať. Nikoho nepustili, iba mňa a ja som musel teda tú svoju pozíciu, myslím teraz pozíciu za **centrálne banku** a za slovenskú ekonomiku obhajovať sám. Takže obrovský rešpekt."

P. BOHUŠ:

"Nepochyboval ste pri zavedení **eura**, že to navyiac v období krízy dopadne dobre?"

I. ŠRAMKO:

"My sme boli presvedčení, že celý ten plán tak, ako bol nastavený, od roku 2003 bol nastavený dohore a bol nastavený reálne. Tie politiky, ktoré mala robiť vláda, ktoré my sme mali robiť, boli naozaj dobre načasované. Samozrejme, vždy aj skúsenosti predchádzajúcich krajín hovorili o tom, že k tomu treba aj kus šťastia a my sme splnili podmienky, pretože veľa závisí od ekonomického cyklu, v akej fáze sa to vyhodnotenie blíži. A je možné, že napríklad teraz sa nachádzame v takej ekonomickej fáze, kedy ani dobrá a zdravá krajina nedokáže splniť tie podmienky, pretože sú veľké deficity, pretože sú meny veľmi rozkolísané. Takže mali sme aj dobrú prípravu. Od toho roku 2003 to bolo absolútne konzistentne robené. To bola asi jediná téma, kde teda bol veľký politický konsenzus na Slovensku."

P. BOHUŠ:

"O Slovensku sa po zavedení **euro** hovorilo ako o stredoeurópskom tigrovi, ako by ste nazvali dnes Slovensko s tým ročným alebo viac ako ročným odstupom?"

I. ŠRAMKO:

"Ja si myslím, že v tom čase, keď sme dostali tento neoficiálny názov, tak ten tiger sme boli, naozaj. Slovensko zažívalo od roku 2005 až 2008 veľmi, veľmi vysoký ekonomický rast. Bolo to samozrejme vplyvom viacerých faktorov, ale najmä ten rok 2006, 2007, 2008 sa kumulovalo mnoho zahraničných investícií, ktoré začali produkovať, čo nám úžasne posunulo HDP, posunulo nám to celkovú výkonnosť ekonomiky. Ono to bolo aj tým, že v 90. rokoch Slovensko naozaj nebola krajina, ktorá bola populárna. Malá zlý imidž, zahraničné investície sa nehrnuli. Začalo to po roku 1998, kedy teda sa začali robiť kroky na to,

aby sme sa stali akceptovateľnou krajinou, integrovanou krajinou. Vstúpili sme do NATO, OECD, neskôr do **Európskej únie**. Takže kumuláciou mnohých faktorov, boli dobre robené ekonomické reformy, samozrejme dali veľmi silné impulzy ekonomickému rozvoju, čiže kumuláciou týchto nových faktorov naozaj na Slovensku sme prežívali mimoriadne obdobia. My sme samozrejme hovorili, že nie je možné a udržateľné, aby Slovensko rástlo nejakým osem, deväť alebo desaťpercentným ekonomickým rastom, pretože to boli skôr vplyvy, ktoré musia uplynúť, lebo raz, keď sa naštartujú tie veľké automobilky, oni nemôžu stále viac a viac produkovať. Čiže potom efekte už v tom ďalšom období ten rast už nie je podporovaný ich rastom napriek tomu, že produkujú. Tak isto nám bolo jasné, že taký vysoký ekonomický rast nie je udržateľný. Čiže z tohto pohľadu naozaj môžeme hodnotiť to obdobie do toho roku 2008, čiastočne nad 2008, dá sa povedať, tam už v poslednom štvrtroku bolo cítiť vplyv krízy, ako mimoriadne úspešné a také, ktoré sa už nezopakuje na Slovensku."

P. BOHUŠ:

"A tá moja otázka, že pred rokom sa o Slovensku hovorilo, že je tým stredoeurópskym ekonomickým tigrom a tento rok je z vášho pohľadu čím?"

I. ŠRAMKO:

"Ja som taký opatrný v používaní takýchto prívlastkov alebo takýchto charakteristík pre niečo. Ak by sme to ale chceli trochu znásilniť, tak znovu sme istým tigrom, pretože napríklad pre budúci rok prognóza ekonomického rastu na Slovensku je najvyššia spomedzi krajín **eurozóny** a takmer najvyššia aj spomedzi všetkých krajín **Európskej únie**. To znamená, ak by sme porovnávali rast, tak ten, kto rastie najrýchlejšie, mohol by to byť tiger, ale to je taký ochabnutý tiger, pretože naozaj 5-percentný rast nie je nič mimoriadne a napriek tomu, že je najlepší zo všetkých, tak je to skôr preto, lebo ten rast ostatných krajín je veľmi slabý a nebolo by celkom vhodné si dávať nejaký titul, nejakého tigra, ale ten rast sa teda ukazuje, že by mohol byť pomerne slušný."

P. BOHUŠ:

"Vy ste do **centrálnej banky** prestúpili zo súkromného sektoru. Bol to pre vás veľký šok? Museli ste sa veľmi prispôbovať tomu novému prostrediu?"

I. ŠRAMKO:

"Bola to veľká zmena. Na druhej strane, ja som teda v bankovom sektore v podstate pôsobil od začiatku tej svojej novej kariéry od roku 1992, čiže ja som tých ľudí skoro všetkých poznal, hlavne tých vedúcich zamestnancov **centrálnej banky**. Mali sme veľmi veľa oddiskutovaného spolu. Slovenský sektor finančný sa v tom čase len tvoril, vyvíjal, mal hrozne veľa problémov a ja som v podstate vstúpil do **centrálnej banky** na základe dohody s vtedajším **guvernérom** pánom **JUSKOM** a bol som zodpovedný za chod **bankového** dohľadu a on práve tam chcel využiť skúsenosti, ktoré som mal z privátneho sektoru, z komerčných **bank** na to, aby **centrálna banka** dobre dohliadať a aby bola efektívnejšia v tom dohľade a myslím si, že to sa veľmi dobre aj podarilo."

P. BOHUŠ:

"A v čom to pre vás bolo najzložitejšie?"

I. ŠRAMKO:

"Jedno je to, na čo som si v podstate nikdy nezvykol, že sú to všetko byrokratické inštitúcie, kde je hrozne veľa papierov a hrozne veľa písania. A keď som prvýkrát zistil, že niekto píše na hlavičkovom papieri niekomu, kto vedľa neho sedí, tak som sa spýtal, že čo to má znamenať? A samozrejme, že tie inštitúcie sú veľmi administratívne rozpracované a mnoho razy to bráni tomu, aby tie rozhodovacie procesy alebo to, aby to v tom riadení bola istá flexibilita, takže to bolo to, čo mi ako robilo najväčší problém zvyknúť si na to, že naozaj treba poradu, potom druhú poradu, potom stretnutie a potom písať."

P. BOHUŠ:

"A to ste neurobili zmeny, neroztrhali ste ten papier?"

I. ŠRAMKO:

"Urobili sme zmeny, urobili sme pred tromi rokmi, snažili sme sa zjednodušiť všetky štruktúry inštitúcie, zrušili sme riadiace úrovne a tak ďalej, čiže robili sme zmeny ale samozrejme tá byrokracia, tá tendencia k tej administratívnej práci, tá v takýchto inštitúciách zostane vždy a je to veľmi ťažké eliminovať. Samozrejme v privátnom sektore je to asi iné."

P. BOHUŠ:

"Vo vašom životopise sa píše, že uplatňujete v rôznych funkciách svoje skúsenosti, ktoré ste počas svojho profesionálneho života nadobudol. Ktoré tie vaše skúsenosti si ceníte najviac?"

I. ŠRAMKO:

"Každá tá etapa života bola iná. Keď sme začínali na Slovensku vôbec s budovaním **bank**, tak vtedy nám chýbali naozaj skúsení **bankári**, ktorí by mali skúsenosti povedzme s trhovým hospodárstvom, ktorí by mali skúsenosti s normálne fungujúcej ekonomiky. To, čo boli vedomosti, boli len z toho bývalého centrálného plánovaného režimu. Takže začínali sme **banku** v podstate, keď som prvýkrát nastúpil do pozície generálneho riaditeľa na zelenej lúke. Určite by sa to v normálnej krajine stať nemohlo, ale na

slovenské pomery asi iná šanca nebola. Takže vtedy sme nabrali obrovské skúsenosti. Pre mňa bolo obrovským potešením, keď nám za šesť rokov existencie tej inštitúcie, ktorá sa potom predala, to bol vyhlásený ako div roku, to znamená po tých šiestich rokoch, po všetkých tých auditoch, ktoré si záujemcovia robili, skonštatovali, že tá inštitúcia je veľmi zdravá, veľmi dobrá, prosperujúca, boli ochotní za ňu zaplatiť veľa peňazí. Takže to bola taká vzácna skúsenosť, kde sme naozaj od piky zo zelenej lúky začínali a dotiahli tú inštitúciu na pomerne slušnú inštitúciu. Potom samozrejme bola tá veľká zmena, bolo to **centrálne bankovníctvo**, to bolo zase pre mňa niečo úplne nové. Ja si ale myslím, že do života my najviac skúsenosti dalo a dá moje pôsobenie v tej Rade **guvernérov Európskej centrálnej banky**. To je naozaj mimoriadne prostredie, s mimoriadnymi profesionálmi, s obrovským zdrojom informácií, takže z tých skúseností, o ktorých si myslím, že mi najviac dajú do toho môjho budúceho života, tak tieto si vážim najviac a tieto najviac oceňujem."

P. BOHUŠ:

"A taká tá osobná skúsenosť alebo filozofia okrem stretnutia s radou **guvernérov**, okrem toho momentu, že sa stretávate s takými významnými ľuďmi, čo ste si zapísal za uši, ako sa hovorí?"

I. ŠRAMKO:

"No zapísal som si za uši, aby bol človek skromný a aby teda nemal pocit, že už všetko rozumie. Zapísal som si to, že naozaj sa treba celý život učiť a naozaj treba veľmi intenzívne si zhromažďovať informácie. Treba v tom, aby človek stíhal vôbec diskutovať s týmito ľuďmi, musí byť mimoriadne sčítaný. Musí si odložiť tie naše slovenské problémy a musí viacej čítať a pozeráť a sledovať iný typ televízie a iný typ médií na to, aby vôbec stíhal vôbec s týmito ľuďmi komentovať. Takže za uši som si zapísal to, že treba skôr zabudnúť na tie domáce veci a pokiaľ chcete byť adekvátny partner pre nich, tak sa treba venovať svetu."

P. BOHUŠ:

"Existuje nejaká **banka**, do ktorej by ste nikdy nevložil svoje peniaze?"

I. ŠRAMKO:

"Dá sa vycítiť. Hlavne **banky**, ktoré sa nechovajú ako ten priemer sa chová, tak od nich vždy musí byť nejaký motív, prečo sa chovajú inak a tam by som nikdy teda peniaze nevkladal. A ja do nejakého rizika prísľubu veľkých zárobkov, veľkých výnosov, by som teda nešiel. Možno to môže byť nejaká charakteristika, kde ja osobne vidím riziko."

P. BOHUŠ:

"Ako **guvernér** ste v eurozóne rozhodovali alebo spolurozhodovali aj o úrokoch. Kde sú tie úroky v eurozóne najlepšie alebo sú tam rovnaké?"

I. ŠRAMKO:

"Tam sú rovnaké, alebo aspoň tie úroky, ktoré má k dispozícii **Európska centrálna banka**. To sú tie, s ktorými ona robí operácie s inými komerčnými **bankami**. To neznamena, že sú všade rovnaké úroky vkladov a úverov v komerčných **bankách**. Tam je to ovplyvňované nielen **centrálnou bankou** ale aj mnohými inými faktormi. To znamená, že komerčné **banky** majú svoje individuálne úrokové sadzby na vklady a úvery, ktoré sú samozrejme ovplyvnené aj **centrálnou bankou**, ale nie je to jediný vplyv."

P. BOHUŠ:

"Ja som nedávno sledoval takú súťaž na internete o najnezmyselnejší poplatok v bankovníctve. A vyhral to poplatok za vklad v hotovosti na svoj vlastný účet. Máte taktiež taký playlist nezmyselných poplatkov? Čo si o tom myslíte?"

I. ŠRAMKO:

"Myslím si, že mnoho razy to média prehávajú. Mnoho razy ten svet sa zdá na prvý pohľad nezmyselný. Dôležitý. V Japonsku sa **platilo** voľakedy vôbec za to, že človek mohol mať peniaze v banke. Nedostával žiadne úroky, nedostával nič a myslím si, že v tom prostredí to nevyzeralo nijako nenormálne. Dôležité je, aby ak niekomu na tom záleží, dôležité je, aby normálne fungovala trhová konkurencia, aby ak mi vadí, že **banka** mi dáva nejaký poplatok, ktorému nerozumiem, nevie mi ho vysvetliť, alebo s tým nesúhlasím, tak jednoducho musím zmeniť **banku**. A v tomto smere si nemyslím, že je dobré diktovať **bankám** detaily. Oni sú podnikateľské subjekty, oni musia zvažovať aj svoju politiku, či sú atraktívni, či sú vnímaní pozitívne alebo negatívne a podľa toho musia prispôbovať povedzme aj poplatky a všetko ostatné. A v tomto si myslím, že trh a prostredie, ktoré by na Slovensku malo byť dostatočne vyvinuté na to, aby tá konkurencia dokázala nezmysly eliminovať."

P. BOHUŠ:

"Kto robí generálneho **guvernéra** u vás doma?"

I. ŠRAMKO:

"Generálneho **guvernéra** u nás doma, ako kedy. Väčšinou manželka a dcéra, to sú takí dvaja **guvernéri**, oni sa striedajú. Takže tam som taký **viceguvernér**."

P. BOHUŠ:

"Sám ste na začiatku rozhovoru povedali, že ste rád šetrný, že rád šetríte."

I. ŠRAMKO:

"Tak primerane."

P. BOHUŠ:

"Viete si vyhodit' z kopytka?"

I. ŠRAMKO:

"A tak určite áno."

P. BOHUŠ:

"Áno a ako? Čo si pod tým môžem predstaviť?"

I. ŠRAMKO:

"Tak čo ja viem, že si dáme nejaké dobrú fľašu vína alebo nejaký dobrý obed alebo že si niečo človek niečo kúpi, ale skôr ako výnimočný jav a nie ako permanentný jav."

P. BOHUŠ:

"A strážite manželku a dcéru, aby veľmi neutrácali? Alebo strážia oni vás?"

I. ŠRAMKO:

"Dcéra je ešte maličká, tá ešte nemá príliš veľa možností. A manželka, myslím si, že tiež sa chová primerane. Takže nemám s tým nejaký problém."

P. BOHUŠ:

"Keď skončili slovenské **bankovky** a mince, nemal ste nostalgiu za nimi? Schovali ste si nejaké na pamiatku?"

I. ŠRAMKO:

"Mám odložené aj **bankovky** nejaké, mám odložené aj nejaké mince. Tá nostalgia je taká, my sme tých zmien mali pomerne veľa. To znamená, nemali sme ako niektoré krajiny 50 rokov tú istú menu a niektoré krajiny dokonca aj dlhšie. To znamená, nedalo by sa povedať, že slovenská koruna z tohto pohľadu bola nejakú dlho, dlho existujúca mena, ku ktorej sme si našli nejaký mimoriadny vzťah. Na druhej strane, samozrejme, to, čo som teda cítil podvedome aj po tej odbornej stránke, to, že sme odstránili isté riziko zo slovenskej ekonomiky, o tom sme stále hovorili, že robiť samostatnú menovú politiku v takých malých otvorených ekonomikách s liberálnymi účtami s obrovským vplyvom toho okolia, je niekedy veľmi naivné si myslieť, že môžeme naozaj dobrou menovou politikou odstrániť niektoré riziká, ktoré sú spojené s vlastnou menou. Čiže z tohto pohľadu nám určite sa ulavilo v tom smere, že sme určite urobili dobre pre slovenskú ekonomiku."

P. BOHUŠ:

"Čo robí taký **guvernér** vo voľnom čase?"

I. ŠRAMKO:

"Ak je voľný čas, tak predovšetkým rodina a pokiaľ je ideálne aj to spojenie šport a rodina, alebo sa snažím venovať nejakému relaxu, predovšetkým pohybom, športom, to je to, čo mi najviac prospieva."

P. BOHUŠ:

"Niektoré **bankárov** a finančníkov vidí ako suchárov a konzervatívnych ľudí. V čom je podľa vás kúzlom vašej profesie?"

I. ŠRAMKO:

"No ja si myslím, že to je názor takého imidžu starých dávnych časov, kedy **bankári** boli takí možnože, ale to hovoríme skôr o nejakom 19. možno 20. storočí. Tam to mohol byť prototyp takéhoto človeka, pretože aj tie technické prostriedky, ktoré mali k dispozícii aj ten spôsob a priestor v ktorom existovali, mohol z nich robiť takýchto ľudí. Myslím si, že dnes to už neplatí. Dnes **bankári** sú normálni obchodujúci ľudia, ktorí robia normálne obchody, ktorí sú primerane vzdelaní. Už mnoho razy sú to viacej matematici, mnoho razy sú to štatistici alebo iné profesie. Taký ten klasický model aspoň v tomto priestore, ktoré bolo, že niekto bol na obchodnej akadémii, potom sa zamestnal v banke a tam dostával vzdelanie až sa stal generálnym riaditeľom, takýto už nefunguje. Dnes sú to už naozaj všetko univerzitne vzdelaní ľudia. Hovorím špecialisti už nielen v ekonómii ale aj v iných vedách. Takže určite aj ich mentalita sa mení a dnes už taký ten obraz takého nejakého suchého, strohého, uzavretého **bankára**, si myslím, že dnes už reálne ani nefunguje. A pokiaľ stretávam aj významných najväčších manažérov najväčších európskych **bank** a podobne, tak všetko sú to normálni, uvoľnení, veselí ľudia, ktorí musia mať istý šarm, musia mať charizmu, pretože sú to zároveň aj obchodníci. Takže dnes sa už aj mentalita týchto ľudí výrazne zmenila."

P. BOHUŠ:

"O chvíľu odídete do Paríža pracovať do Organizácie pre hospodársku spoluprácu, čo tam budete rozprávať o Slovensku?"

I. ŠRAMKO:

"No samé dobré veci. Myslím si, že Slovensko sa má čím pochváliť. Jednak sme hovorili o tom, že sme boli tigrom, to znamená, mali sme naozaj mimoriadne dobrý rast. Myslím si, že zvládli sme neuveriteľne dobre prechod na **euro**. To, čo je najdôležitejšie z toho procesu, že má obrovskú podporu ľudí. To bola najväčšia obava, že ako to príjmu ľudia túto novú menu a to sa teda naplnilo. Myslím si, že je mnoho iných

vecí v tomto procese, s ktorými je možné sa pochváliť a na rozdiel od tej minulosti, kedy sme nemali až tak čím sa chváliť, tak si myslím, že teraz už vieme, dokážeme aj na takýchto fórach a inštitúciách o Slovensku hovoriť aj veľmi pozitívne, objektívne a pozitívne informácie, ktoré budú aj takto prijímané."

P. BOHUŠ:

"Ďakujem vám za rozhovor."

I. **ŠRAMKO**:

"Ďakujem pekne aj ja."

P. BOHUŠ:

"Dámy a páni, našim hosťom bol pán Ivan **ŠRAMKO**. Teším sa opäť o týždeň v relácii Portrét na obrazovkách TA3. Majte sa pekne."